

Commentaar voorontwerp wetsvoorstel hantering fiscale grondslagen voor de kleine rechtspersoon

Algemeen

Op 14 maart 2007 heeft het Koninklijk NIVRA zijn visie gepubliceerd op externe verslaggeving. De NOVAA kan in grote lijnen met deze visie instemmen, is doende een eigen visie te ontwikkelen, waarin zij wel duidelijke accenten legt die meer recht doen aan het MKB en de MKB-accountant. In de visie van de NOVAA wordt het beginsel ondersteund om voor de kleine rechtspersoon te mogen uitgaan van fiscale waarderingsgrondslagen voor de statutaire jaarrekening. Wij maken daarbij de kanttekening dat, waar sprake is van derdeaanbeelhoudeis, deze derden in voorkomende gevallen aanvullende toelichting moeten kunnen krijgen, opdat zij niet misleid worden. Voor andere marktpartijen zoals financiers, hoeven naar onze mening geen aanvullende bepalingen geschapen te worden: het is in het belang van de kleine rechtspersoon zelf om jegens (potentiële) financiers door middel van kwalitatief goede verslaggeving voldoende krediet tegen gunstige voorwaarden te verkrijgen.

Vanuit deze visie kunnen we met het voorontwerp instemmen. Voor veel kleine rechtspersonen zijn er geen verschillen tussen de fiscale en commerciële waarderingsgronden en bevestigt het wetsvoorstel de praktijk.

Wij menen dat het probleem van een vertekende waardering niet groter moet worden voorgesteld dan het is. Een te conservatieve waardering kan nimmer een probleem zijn voor derden, alleen voor de rapporterende vennootschap zelf, als zij aldus een te laag vermogen resp. resultaat toont. Als een vennootschap krediet wil bij de bank, kan ze alsnog overstappen op commerciële waarderingsgrondslagen en zodoende een meer reële waarde tonen.

Wij menen dat vermindering van administratieve lasten zwaarder weegt dan het verlies aan informatiewaarde. Er zijn niettemin uitzonderingsgevallen (als sprake is van derdeaanbeelhoudeis) dat een jarenlang te conservatief gepresenteerde jaarrekening voor deze derdeaanbeelhoudeis misleidend kan zijn. Het zou te overwogen zijn om toepassing van fiscale grondslagen afhankelijk te maken van instemming van alle aanbeelhoudeis.

Voorzichtigheidsbeginsel

We hebben ons afgevraagd of fiscale grondslagen in strijd kunnen zijn met het voorzichtigheidsbeginsel, waardoor strijdigheid zou ontstaan met artikel 384(2) 2BW, resp. met artikel 31(1)(c) 4 EG-richtlijn waardoor de grondslag ongeldig zou zijn. We zien de volgende potentiële probleemgebieden:

- Fiscale wetgeving stelt forse beperkingen aan het opvoeren van pensioenverplichtingen voor een directeuraanbeelhoudeis (DGA). Dit zou derhalve in strijd zijn met het voorzichtigheidsbeginsel. Omdat bij een fiscaal arrest van het EG-Hof van Justitie de DGA als zelfstandig ondernemer werd beschouwd en niet als werknemer, menen wij dat zulks geen probleem is. Wellicht zou dit in de Memorie van toelichting kunnen worden bevestigd.
- Een hoogrentend stamrecht dat fiscaal niet contant gemaakt mag worden tegen de marktrente (het zgn. gulden is guldenbeginsel). Deze stamrechten zijn altijd afgesloten met de DGA en dan geldt hetzelfde als onder het vorige punt.
- Een deelneming opgevoerd tegen kostprijs, die onderhevig is aan duurzame waardevermindering. In het AMvB zou de bepaling opgekomen kunnen worden dat de afwaardering inderdaad plaats dient te vinden. In de fiscale jaarrekening is de afwaardering dan een niet-aftrekbare post.
- De fiscus kent sinds dit jaar minimumafschrijvingstermijnen voor goodwill en voor andere vaste activa, alsmede toetsing van de boekwaarde o/g aan de WOZ-waarde. Weliswaar is

afwaardering mogelijk als waardevermindering blijkt, maar dat is voor kleine vennootschappen meestal een onmogelijke opgave. Wij willen u vragen bij uw collega van Financiën hier soepel mee om te gaan.

Volledigheidshalve zou nominale waardering van hoogrentende leningen ook in strijd kunnen zijn met het voorzichtigheidsbeginsel, maar dat geldt voor alle vennootschappen (artikel 10(2) Besluit waardering activa).

Praktische zaken

In een fiscale balans komt eigen vermogen voor dat nog niet onderhevig is geweest aan belastingheffing. We denken met name aan de herinvesteringsreserve. Andere EG-landen die gelijkheid hanteren voor de commerciële en de fiscale jaarrekening kennen dit probleem ook en hebben het verschillend opgelost:

- Een oplossing is het creëren van een apart balanscategorie tussen eigen vermogen en vreemd vermogen in. Deze oplossing past bijv. Duitsland toe (“Bijzondere posten met het karakter van eigen vermogen”).
- Een andere oplossing is de post op te nemen binnen het eigen vermogen, als een afzonderlijke subcategorie, met uiteraard adequate toelichting. Deze oplossing past bijv. Finland toe.

Wij hebben een lichte voorkeur voor de Duitse oplossing. Bij deze balanscategorie zou ook de pensioenvoorziening en het stamrecht voor de DGA gevoegd kunnen worden, nu de DGA in de visie van het EG-Hof van Justitie zelfstandig ondernemer is. Zowel de herinvesteringsreserve als pensioenvoorzieningen en stamrecht DGA hebben in de visie van het EG-Hof van Justitie het karakter van eigen vermogen.

Administratieve vereenvoudiging

Wij zetten onze vraagtekens bij de beoogde administratieve lastenverlichting, aangezien er bij veel kleine rechtspersonen geen verschillen zijn tussen de fiscale en commerciële waarderingsgrondslagen. Voor deze groep rechtspersonen wordt derhalve geen administratieve lastenverlichting bereikt. Wij willen graag de volgende aanbeveling doen om voor alle kleine rechtspersonen een administratieve lastenverlichting te bereiken.

Na voltooiing van de elektronische aangifte print de computer als bijproduct het zgn. fiscaal rapport uit. De volgende logische stap in het proces van administratieve lastenverlichting is om kleine rechtspersonen de mogelijkheid te bieden het fiscale rapport, na aanvulling met een toelichting, ook formeel als jaarrekening te bestempelen. Dit fiscale rapport is nagenoeg gelijk te stellen met een jaarrekening, zij het zonder voldoende toelichtingen. Als dit fiscale rapport met een nadere toelichting kan kwalificeren als statutaire jaarrekening dan kan inderdaad pas sprake zijn van een administratieve vereenvoudiging.

Naar onze mening zou vermelding van dit standpunt in de Memorie van toelichting of andere Kamerstukken volstaan.

Publicatiejaarrekening

Bij een kleine rechtspersoon bestaat de publicatiejaarrekening uit een balans met beknopte toelichting die zich goed leent om als bijproduct van de fiscale aangifte geproduceerd te kunnen worden. Wij hebben ook van de leden van de taxonomiewerkgroep vernomen dat de werkgroep zulks wil en wel in geheel gestandaardiseerde vorm.

In de meeste gevallen is de geheel gestandaardiseerde vorm ook op zijn plaats, maar er zijn drie situaties waarvoor dit niet geldt en die situaties komen in de praktijk te vaak voor om ze buiten beschouwing te laten:

- De vennootschap heeft een fors negatief vermogen, dat geheel gecompenseerd wordt door een achtergestelde lening van de aandeelhouders. In dit geval is de optie gewenst om een zgn. aansprakelijk vermogen te kunnen presenteren.
- De vennootschap is in zwaar weer geraakt. Op basis van de te publiceren cijfers zouden bij kredietbeoordelaars alle beoordelingen negatief worden. Om zulks te voorkomen is het gewenst een paragraaf op te nemen met genomen maatregelen ter sanering. Uiteraard kan de vennootschap zelf een publicatiejaarrekening opstellen, hoeft zij geen gebruik te maken van het bijproduct, maar zeker in de laatste situatie zijn extra kosten wel het laatste wat de vennootschap kan gebruiken.
- De derde situatie is dat de vennootschap de jaarrekening vrijwillig laat controleren en prijs stelt om opname van de accountantsverklaring in de publicatiejaarrekening. Wij willen graag aanbevelen deze drie opties standaard op te nemen.

Den Haag, 29 maart 2007

Nederlandse Orde van Accountants-Administratieconsulenten